

Na zajęciach historii uczniowie XII Liceum Ogólnokształcącego korzystają z podręcznika:

Robert Śniegocki, Agnieszka Zielińska, *Zrozumieć przeszłość 4. Podręcznik do historii dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony, Nowa era, Warszawa 2022 (nr dopuszczenia 1019/4/2022).*

Zakres treści i kryteria oceniania oparte są na programie nauczania:

Robert Śniegocki, *Zrozumieć przeszłość. Program nauczania historii w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Nowa Era 2019.*

Treści nauczania w klasie czwartej.**I. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września).**

Uczeń:

- 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;
- 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; porównuje potencjał walczących stron; przedstawia polską strategię obrony i rozmieszczenie wojsk;
- 3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, w tym: Westerplatte, Poczty Polskiej, Mokrej, Wizny, bitwy nad Bzurą, Warszawy, Kocka i zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, w tym w Wieluniu, Bydgoszczy, Katowicach, Grodnie; ocenia zachowanie dowódców (m.in. Edwarda Rydza-Śmigłego, Henryka Sucharskiego, Juliana Filipowicza Władysława Raginisa, Stanisława Dąbka, Tadeusza Kutrzebę, Franciszka Kleeberga), żołnierzy, polityków, w tym Ignacego Mościckiego, Stefana Starzyńskiego i ludności cywilnej podczas wojny obronnej w 1939 r.;
- 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; wskazuje przykłady współpracy między nimi;
- 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie;
- 6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej;
- 7) charakteryzuje materialne i demograficzne skutki przegranej wojny obronnej;
- 8) przedstawia i ocenia zachowania aliantów wobec agresji hitlerowskich Niemiec.

II. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

- 1) omawia współpracę hitlerowskich Niemiec i ZSRS w latach 1939–1941;
- 2) charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw;
- 3) charakteryzuje przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie i na innych frontach II wojny światowej; sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);
- 4) charakteryzuje politykę hitlerowskich Niemiec na terenach okupowanej Europy;
- 5) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej oraz jeńców wojennych, z uwzględnieniem przykładów eksterminacji;
- 6) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji; opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) i przedstawia ich ustalenia;
- 7) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi;
- 8) charakteryzuje polityczne, gospodarczo-społeczne oraz kulturowe skutki II wojny światowej.

III. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

- 1) przedstawia prawno-ustrojowe regulacje okupacyjnych władz, dotyczące terytorium państwa polskiego i zamieszkującej tam ludności; porównuje i ocenia założenia i metody polityki III Rzeszy i Związku Sowieckiego w okupowanej Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem eksterminacji inteligencji i duchowieństwa;
- 2) wyjaśnia rolę okupantów w zaognianiu trudnych relacji polsko-litewskich i polsko-ukraińskich;
- 3) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce;
- 4) wymienia i charakteryzuje przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich (m.in. Auschwitz, Palmiry, Piaśnica, Ponary, Katyń, Miednoje, Charków);
- 5) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedlenia ludności oraz jej planowanego wyniszczenia;
- 6) wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego, w tym ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej;
- 7) charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów oraz wymienia przykłady heroizmu Polaków, w tym: Witolda Pileckiego, Maksymiliana Marii Kolbego;
- 8) wyjaśnia i omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizm Polaków na przykładzie Muzeum Powstania Warszawskiego, Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu.

IV. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń:

- 1) rozróżnia terminologię stosowaną w nauce na określenie niemieckiej polityki eksterminacyjnej w okresie II wojny światowej (m.in. Holokaust, Porajmos);
- 2) wyjaśnia religijne, kulturowe i polityczne korzenie rasizmu i antysemityzmu; przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych, prowadzonej przez Niemcy hitlerowskie; przedstawia rasistowską i antysemicką politykę Niemiec hitlerowskich przed II wojną światową;
- 3) charakteryzuje etapy eksterminacji Żydów (dyskryminacja, stygmatyzacja, izolacja, zagłada);
- 4) rozpoznaje główne miejsca eksterminacji Żydów polskich i europejskich oraz innych grup etnicznych i społecznych na terenie Polski i Europy Środkowo-Wschodniej (w tym: Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Sobibór, Babi Jar).
- 5) opisuje postawy ludności żydowskiej wobec Holokaustu, z uwzględnieniem powstania w getcie warszawskim;
- 6) przedstawia i omawia działania rządu Rzeczypospolitej Polskiej wobec tragedii Zagłady, z uwzględnieniem misji Jana Karskiego i roli „Żegoty”;
- 7) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego i społeczności międzynarodowej wobec Holokaustu, z uwzględnieniem „sprawiedliwych”, na przykładzie Ireny Sendlerowej, Antoniny i Jana Żabińskich oraz rodziny Ulmów.

V. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń:

- 1) opisuje położenie na arenie międzynarodowej i omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie;
- 2) ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla obywateli polskich, znajdujących się pod okupacją sowiecką;
- 3) charakteryzuje losy armii gen. Władysława Andersa;
- 4) sytuuje w czasie i przestrzeni działania polskich formacji wojskowych na różnych frontach II wojny światowej; przedstawia przykłady bohaterstwa żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej, w tym: bitwę o Narvik, bitwę o Anglię, bitwę pod Tobrukiem, bitwę o Monte Cassino, bitwę pod Falaise, bitwę o Arnhem, bitwę o Kołobrzeg, bitwę o Brede;
- 5) analizuje politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej;
- 6) charakteryzuje organizację i cele Polskiego Państwa Podziemnego;
- 7) charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej oraz Narodowych Sił Zbrojnych i Batalionów Chłopskich; wskazuje różne formy oporu wobec okupantów;
- 8) wyjaśnia uwarunkowania akcji „Burza”; opisuje walki na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej, w tym o Lwów i Wilno;
- 9) charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, przebieg walk, następstwa powstania, postawę aliantów i Związku Sowieckiego); przywołuje różne oceny historyków na temat powstania warszawskiego;
- 10) ocenia rolę wielkich postaci polskiej polityki z okresu II wojny światowej, w tym Władysława Sikorskiego, Stefana Grot-Roweckiego, Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka, Kazimierza Sosnkowskiego, Leopolda Okulickiego;
- 11) dostrzega tragizm losów twórców zaangażowanych w niepodległościową konspirację, w tym Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Tadeusza Gajcego i Zygmunta Rumla.
- 12) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w okresie II wojny światowej z wydarzeniami w Europie i na świecie.

VI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń:

- 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; w tym problem osądzenia ludobójstwa (sąd w Norymberdze), użycia broni atomowej, współistnienia państw demokratycznych z państwami totalitarnymi;
- 2) charakteryzuje zmiany na mapie politycznej Europy i świata;
- 3) wyjaśnia cele i strukturę Organizacji Narodów Zjednoczonych i charakteryzuje rolę i ocenia działalność tej organizacji w powojennym świecie;
- 4) wyjaśnia okoliczności utworzenia państwa Izrael i genezę konfliktu arabsko-izraelskiego;
- 5) omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej; charakteryzuje system maoistowski;
- 6) opisuje przyczyny rozpadu koalicji antyhitlerowskiej i wyjaśnia genezę zimnej wojny (z uwzględnieniem wojny w Korei);
- 7) charakteryzuje powojenny problem niemiecki;
- 8) omawia proces sowietyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej; wyjaśnia genezę NATO i Układu Warszawskiego i charakteryzuje oba bloki polityczno-wojskowe;
- 9) charakteryzuje zmiany w ZSRS po śmierci Stalina; opisuje wydarzenia w NRD w 1953 roku i na Węgrzech w 1956 roku i Czechosłowacji w 1968 roku;
- 10) przedstawia przemiany kulturowe i cywilizacyjne na świecie w latach zimnej wojny.

VII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń:

- 1) wyjaśnia genezę procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce, charakteryzuje tzw. rok Afryki;
- 2) wyjaśnia przyczyny, opisuje przebieg, specyfikę i skutki konfliktów zimnowojennych, w tym wojny w Wietnamie, kryzysu kubańskiego oraz wojny w Afganistanie;
- 3) wyjaśnia charakter konfliktów na Bliskim Wschodzie, ze szczególnym uwzględnieniem konfliktu arabsko-izraelskiego;

- 4) charakteryzuje genezę i etapy integracji europejskiej;
- 5) omawia przemiany w Chinach po śmierci Mao Zedonga;
- 6) wyjaśnia przyczyny i uwarunkowania rozwoju terroryzmu w Europie i na świecie.

VIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń:

- 1) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie najważniejszych przemian naukowo-technicznych na świecie po II wojnie światowej;
- 2) analizuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej;
- 3) charakteryzuje zjawisko „rewolucji obyczajowej” i ruchów młodzieżowych, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń 1968 roku;
- 4) dostrzega problem biedy we współczesnym świecie, ze szczególnym uwzględnieniem państw Południa;
- 5) charakteryzuje najważniejsze współczesne zagrożenia cywilizacyjne;
- 6) wyjaśnia rolę religii we współczesnym świecie, w tym znaczenie Soboru Watykańskiego II dla działalności Kościoła katolickiego w świecie i idei ekumenizmu;
- 7) opisuje rozwój nowych środków komunikacji społecznej, charakteryzuje rolę kultury masowej i sportu we współczesnym świecie.

IX. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń:

- 1) charakteryzuje proces rozpadu ZSRS i określa jego następstwa;
- 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991; porównuje proces obalania komunizmu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i transformacji ustrojowej tych państw
- 3) opisuje konflikty na terenie byłej Jugosławii oraz wojny czeczeńskie;
- 4) charakteryzuje kontynuację procesu integracji w Europie i przedstawia główne etapy rozwoju Unii Europejskiej;
- 5) wyjaśnia przyczyny rosnącego znaczenia Chin w świecie współczesnym;
- 6) charakteryzuje nowe zagrożenia dla ładu międzynarodowego.

X. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń:

- 1) opisuje straty demograficzne, gospodarcze i kulturowe po II wojnie światowej;
- 2) porównuje obszar państwa polskiego przed i po II wojnie światowej; ocenia następstwa społeczno-gospodarcze zmiany granic państwa polskiego;
- 3) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów;
- 4) omawia działalność opozycji legalnej oraz podziemia antykomunistycznego, w tym: Narodowych Sił Zbrojnych (NSZ), Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość (WiN), Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW);
- 5) charakteryzuje losy żołnierzy wyklętych/niezlomnych;
- 6) opisuje represje sowieckiego i polskiego aparatu bezpieczeństwa (w tym obława augustowska);
- 7) charakteryzuje okres odbudowy oraz ocenia projekt reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu i handlu;
- 8) omawia sytuację polskiej emigracji politycznej i działalność rządu Rzeczypospolitej na uchodźstwie.

XI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Uczeń:

- 1) przedstawia proces sowietyzacji kraju na płaszczyźnie ustrojowej, gospodarczo-społecznej i kulturowej; wyjaśnia założenia propagandy komunistycznej i charakteryzuje cechy sztuki socrealizmu;
- 2) omawia i ocenia skutki terroru stalinowskiego w Polsce;
- 3) wyjaśnia przyczyny i następstwa poznańskiego czerwca oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 roku;
- 4) opisuje formy i skutki prześladowania Kościoła katolickiego.
- 5) ocenia efekty społeczne i gospodarcze planu sześcioletniego;
- 6) charakteryzuje przejawy odwilży popaździernikowej;
- 7) wyjaśnia rolę radia „Wolna Europa” wobec propagandy komunistycznej.

XII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:

- 1) opisuje postawy społeczne od negacji i oporu po przystosowanie i współpracę;
- 2) charakteryzuje osiągnięcia polskich twórców kultury, ludzi nauki i sportowców w latach 60. i 70;
- 3) charakteryzuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i stopień uzależnienia od ZSRS; opisuje proces industrializacji i funkcjonowanie gospodarki planowej;
- 4) wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970 i 1976;
- 5) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego; w tym znaczenie obchodów milenijnych w roku 1966, z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego;
- 6) charakteryzuje i ocenia działalność opozycji politycznej w latach 1976–1980;
- 7) ocenia rolę papieża Jana Pawła II i jego wpływ na przemiany w Polsce i krajach sąsiednich;
- 8) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 roku;

9) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”, rozpoznaje najważniejsze postacie „Solidarności” (z perspektywy ogólnopolskiej i lokalnej) i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie.

XIII. Dekada 1981–1989. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego specyfikę oraz społeczne, gospodarcze i polityczne skutki; ocenia międzynarodową reakcję na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce;
- 2) opisuje i ocenia politykę władz PRL względem Kościoła w latach 80.;
- 3) opisuje wpływ Kościoła katolickiego na ruch społeczny Polaków;
- 4) charakteryzuje realia życia codziennego w PRL lat 80.;
- 5) charakteryzuje postawy Polaków wobec stanu wojennego, przedstawia formy oporu społecznego oraz ocenia rolę ks. Józefa Popiełuszki i okoliczności jego śmierci;
- 6) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu opisuje i ocenia jego skutki;
- 7) rozpoznaje największe powojenne polskie osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki, z uwzględnieniem twórczości emigracyjnej.

XIV. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku. Uczeń:

- 1) przedstawia proces rozpadu Układu Warszawskiego i odzyskiwania suwerenności przez Polskę;
- 2) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997, wyjaśnia ich międzynarodowe uwarunkowania;
- 3) charakteryzuje polityczne spory o kształt wolnej Polski; wyjaśnia kontrowersje wokół problemu dekomunizacji i lustracji;
- 4) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
- 5) ocenia proces transformacji ustrojowej i gospodarczej; ocenia społeczne koszty transformacji;
- 6) charakteryzuje i ocenia polską politykę zagraniczną (w tym przystąpienie Polski do NATO i do Unii Europejskiej); charakteryzuje stosunki Polski z państwami sąsiednimi.

Formy pozyskiwania informacji o poziomie osiągnięć edukacyjnych uczniów

I. Informację o poziomie opanowania materiału i umiejętności budowy narracji historycznej uczący pozyskuje w formie:

- 1) **sprawdzian** (przygotowanie z większej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **3**); oceny pozytywne z tej formy są warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej dopuszczającej,
- 2) **kartkówka** (przygotowanie z krótkiej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **2**);
- 2) **odpowiedź ustna** (umiejętność budowy ustnej wypowiedzi, waga oceny **2**),

II. Informację o poziomie innych umiejętności przewidzianych podstawą programową uczący pozyskuje także w formie:

- 1) **zadanie domowe** (umiejętność formułowania samodzielnych wniosków i ocen, waga oceny **1**),
- 2) **ćwiczenia praktyczne** (umiejętność pracy z różnymi źródłami historycznymi, waga oceny **1**)

III. Informację o poziomie aktywności i zainteresowania przedmiotem, uczący pozyskuje w formie ocen:

- 1) **referaty, prezentacje** (umiejętność pozyskiwania informacji z różnych źródeł, hierarchizowania ich i publicznej prezentacji, waga oceny **1**),
- 2) **aktywność na lekcji** (rozmowy, krótkie dyskusje, waga oceny **1**),
- 3) **aktywność pozalekcyjna** (udział w konkursach, olimpiadach, realizacji projektów, waga oceny **2**), aktywność jest warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej celującej.

Kryteria ocen

I. Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował materiału określonego w podstawie programowej i wykazuje luki w wiadomościach trudne do uzupełnienia,
- 2) nie potrafi zbudować żadnej narracji historycznej,
- 3) nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań,
- 4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach, odznacza się brakiem chęci do nauki.

II. Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

- 1) wykazuje spore luki w wiadomościach objętych programem, ale jest w stanie je uzupełnić,
- 2) buduje krótką narrację historyczną;
- 3) odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisanym,
- 4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach lekcyjnych.

III. Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

- 1) wykazuje przeciętne opanowanie materiału przewidzianego programem, wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna,
- 2) buduje krótką narrację historyczną, selekcjonuje podstawowe fakty, ale słabo łączy wydarzenia w ciągi przyczynowo-skutkowe,
- 3) poprawnie wykonuje zadania, samodzielnie interpretuje łatwe źródła,
- 4) jest mało aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

IV. Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

- 1) ma niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale poprawnie umiejscawia w czasie i przestrzeni wydarzenia i procesy historyczne,
- 2) dokonuje wszechstronnej rekonstrukcji genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska historycznego,
- 3) poprawnie rozwiązuje zadania, analizuje i porównuje informacje zawarte w różnych źródłach, przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

V. Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wiadomości i umiejętności objęte podstawą programową, wykazuje zainteresowanie przedmiotem,
- 2) buduje dojrzałą narrację historyczną opartą na gruntownej wiedzy i łączeniu wydarzeń w logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy, samodzielnie ocenia postacie, wydarzenia i procesy,
- 3) wykorzystuje różne źródła wiedzy, interpretuje trudne źródła historyczne,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.

VI. Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

- 1) ma wiedzę i umiejętności wykraczające poza podstawę programową; zna literaturę historyczną, potrafi zastosować wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,
- 2) buduje złożoną i problemową narrację historyczną, zauważa rozmaite interpretacje wydarzeń i procesów historycznych,
- 3) doskonale interpretuje źródła historyczne, z wykorzystaniem kontekstu epoki,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy z sukcesami w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.